heils de druppelen neêrvallen, om dien stroom der genade met den stroom des levens gelijken tred te laten houden.

Zoo was eens ook Israël onder de wolk doorgegaan. Onder de wolk en door de zee. Dat het water opspette van ter zijde en druppelde van boven af, en heel Israël gedoopt door de Roode Zee ging en aan den oever der behoudenis *gedoopt* uitkwam.

Dat doorgaan van Israël was een gaan in het geloof; want ze liepen op de zee aan, niet anders voor zich ziende dan reddeloos verdrinken.

Dat doorgaan van Israël was een openbaring van Godes almachtigheid; want zijn hand hield de wateren als een muur aan de zijde op.

En ook dat doorgaan van Israël was een gaan in Godes hoede; want de vuurkolom en de wolkkolom waren tusschen Israël en den vijand hunner ziele. En toen verschrikte God den Farao en zijn snoevende generaals met bliksem op bliksem; maar Israël doopte Hij met de belofte des heils.

Van dien door God zelf bedienden Doop is de doop, dien onze kinderen ontvangen, slechts de nabootsing.

En daarom, als er weêr »zaad der geloovigen" gedoopt wordt, dan herdenkt de kerke Gods dat wondere doen bij de Schelfzee, en bidt: »Almachtige God en Vader, Gij die den verstokten Farao in de Roode Zee verdronken, maar uw volk Israëls droogvoets daar hebt doorgeleid!"

En dan lacht de ongeloovige om dat zeggen.

Maar wie gelooft, lacht er van heilige vreugde bij.

Ook onze kinderen uit het Diensthuis van Egyptenland uit en gaande naar het Kanaän onzes Heeren!

Maar zulk een sacrament staat niet alleen. Er hoort een *woord* bij. Of liever nog het Woord brengt den eisch met zich, dat het Sacrament er aan toekome.

Zoo was er ook in het Diensthuis, in Egypteland, een woord Gods gevallen. Een woord tot Farao en een woord tot het verdrukte volk bij de tichelovens. En dat woord van genade was bij Pi-Hachiroth herhaald.

En evenzoo gaat er ook bij ons aan den Doop een woord vooraf. Een woord van belofte van den Drieëenige. Hoe God de Vader ons en onzen kinderen betuigt, en God de Zoon ons en ons kroost bekrachtigt, en God de Heilige Geest ons en onzen kinderen bezegelt die onuitputtelijke Fontein van alle goed, die er in de ontfermingen Gods voor zijn volk ontspringt.

En dan komt het teeken.

Die heilige, heerlijke Doop. Zoo zinrijk en zoo plechtig. In zoo aangrijpenden eenvoud.

Maar evenals het Sacrament, gaat dan ook het Woord door.

Uit de Doopvont komt de Kerk, maar ook met die Kerk loopt op al haar paden het Woord meê.

En dit nu, dat meêloopen van het Woord met de Kerk, als een levende ader die met den stroom des levens meêtrekt, dit is *het onderwijzen der kinderkens*, opdat de glans van Gods genade even rijk over hen als over de ouders lichten zou.

»Uw kinderkens in de voorzeide leer onderwijzen," is dus ze *de taal der Kerk* doen verstaan, doordien ze hun Catechismus leeren, en door dien Catechismus de eenheid in het Woord leeren grijpen.

Maar het is meer nog dan dit. Want als ze nu de taal verstaan, moeten ze ook van dien stroom des levens zelven hooren. Ze moeten overnemen het *getuigenis*, dat de vaderen van hún vaderen overnamen, om straks evenzoo datzelfde getuigenis weer over te geven aan hún nakroost.

Dat getuigenis is als de arke Gods in de woestijn, het is als de borstlap van den hoogepriester, en als de tafel die het toonbrood droeg. Want zooals die ark en die borstlap en die tafel niet het eigendom van dat eene geslacht waren, maar hoorden aan Israël en daarom overgingen van geslacht op geslacht, zoo ook is dat getuigenis een schat die aan Gods kerke in altoos doorgaanden zin toekomt, en die overgaat van wie was op wie is en van wie is op wie zijn zal.

Uw kinderen onderwijzen is daarom nog iets anders dan uw plicht nakomen, en voor het zieleheil van uw kroost zorgen.

Dat onderwijzen der kinderen, is het Woord Gods, als het biezenkistje op den stroom van het leven der Kerk meê laten afdrijven; is toezien dat het Woord niet uit de Kerk wegrake; dat de Kerk niet stom en daardoor machteloos worde; het is het kapitaal der Kerk actief houden; het is zorg dragen, dat de heugenis van de almachtigheid en de goedertierenheid des Heeren, ingedrukt en ingeprent blijve in de Kerk die blijft, ook als wij niet meer zijn zullen.

En daarom onze kinderen onderwijzen, dat is het *ambt der geloovigen* vervullen, dat is zorgen voor onze lievelingen, maar ook zorgen voor de eere onzes Gods.

»Gij zult het uwen kinderen te kennen geven!" sprak de Heere eens door Jozua, het uw kinderen te kennen geven, als ze vragen zullen wat deze steenen zijn.

Kinderen zijn vraagzaam van aard. Als ze iets vreemds of als ze een teeken zien, vragen ze u honderd uit. En als er ook in ons land meer gedenksteenen van de hooge daden des Heeren stonden, die vragende kindermond zou ook u geen rust laten.

Maar, helaas, onder ons zien de kinderen wel gedenksteenen voor wat *menschen* waren of *menschen* deden, maar de *Eben Haezers* zijn weinigen.

Daarom kunt ge thans op hun vragen niet meer wachten.

Van uzelven moet het aanzeggen thans uitgaan.

Maar dit onderwijst het woord van Jozua u dan toch, dat ge uw kinderen niet maar een les van buiten zult laten leeren, maar dat ge uw kinderen *op God* zult wijzen, en op *zijn machtige daden*.

Dat als gij uw kinderen onderwijst, de wolkkolom over u en uw kroost moet zijn

En ook, dat ge uw kinderen te onderwijzen hebt, niet alsof ze er nog buiten stonden, maar als er in begrepen.

Vergeet het nooit: *Ze zijn gedoopt.*

KUYPER.

Amsterdam, 7 Januari.

Bij den overgang van 1886 in 1887 gleed ons een bange last van de loome, moede schouders.

We dragen thans het juk niet meer.

We zijn nu vrij.

Vergelijken we dan ook de stemming van ons gemoed bij den aanvang van het vorig jaar met die van nu, dan is er een gewaad des lofs voor een „benauwden geest" gekomen en vreugdeolie voor treurigheid.

De kluisters liggen nu voor onze voeten, maar omknellen ons de enkelen niet meer.

De deur van het gevangenhuis ging open, en we staan weer op straat, met Gods vrijen hemel boven ons, en zijn vriendelijk licht spelend in ons zoekend oog.

De harde daad van wie ons vervolgden is voor ons een oorzaak van verlossing geworden.

Met den psalmist in het 107de lied zingt thans Gods volk elkaar zoo van harte in zijn beurtzangen toe:

»Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods en Hij brak hunne banden.

»Laat hen voor den Heere zijne goedertierenheid loven en zijne wonderwerken voor de kinderen der menschen.

»Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendels in stukken gehouwen.

»Dies zijn wij verblijd".

En hiermeê is dan ook de bitterheid uit ons hart weggenomen, die niet af *kon* laten te prikkelen, zoolang het een worstelen man tegen man was.

In het slaggewoel gloort vanzelf de hartstocht op, en in den kruitdamp is altoos getuigd hoe zelfs de lauwste naturen ten leste streden met verbetenheid en woede.

De valsche vermenging dwong u, telkens en bij een ieder er op te wijzen, waarin hij misging en het volk tegen de misleiding der halfblinden te waarschuwen.

Vandaar dat men zijn tegenstander niet sparen *kon*.

Toen de *Heraut* optrad, was Irenisch en Gereformeerd nog één van klank en zin. Een meer of minder. En onder den éénen naam van Orthodox vloeiden nog alle wateren ineen.

Wel wisten de kenners beter.

Maar de groote menigte beschouwde de Irenischen nog als even goed orthodox als de Gereformeerden.

De gave des onderscheids ontbrak.

En toen heeft het jaren arbeids gekost, en is er zeer kras moeten gesproken worden, en kon er niemand gespaard, zou aan die kleurenblindheid van dit kerkelijk Daltonisme een einde komen.

De kenmerken van de ééne en van de andere groep moesten opgezocht. In de geschriften der Irenischen het vaal-verkleurende aangewezen. In hun uitnemendste leidslieden het zwakke der persoonlijke positie aangetoond. Duidelijk gemaakt hoe er voor de meerderheid der Irenischen allerlei communicatie met de Groningers en Modernen was, maar hoe naar den Gereformeerden kant alle deur op slot en grendel zat.

Die arbeid was een bitter zure arbeid; vaak tegen het hart ingaande. Een arbeid die ons persoonlijk veel vriendelijke relatien gekost heeft, en die ons te staan is gekomen op veel *bittere* vergelding.

Zeer terecht heeft men in Irenische kringen begrepen, dat *de Heraut* er onbewimpeld naar streefde, om de oogen der gemeente te doen opengaan, voor den afstand die er bestond tusschen hetgeen de gemeente van hen dacht en hetgeen ze werkelijk waren.

En dat die toeleg gelukt is, heeft in hooge mate de verbolgenheid gaande gemaakt.

Vooral schrijver dezes wierd van die ure af *de* Irenische zondebok.

Hij *kon* geen goed meer doen.

Er *kon* geen edeler bedoelen meer bij hem ondersteld worden.

Zoo zwart was geen schaduw, of ze scheen voor zijn naam en persoon nog te licht gekleurd.

En toch *mochten* we niet anders.

Ook ons was geleerd: „Wie vader of moeder liefheeft boven mij, is mijns niet waardig!"; en hoe we dus ook onze Irenische broeders liefhadden, we mochten niet, om hen te sparen, aanzien, dat door hun halfslachtigheden en zwevendheden en glibberigheden de zake Gods, eer ze het zelven wisten en tegen hun bedoelen in, verraden wierd.

Er *moest* gesproken.

De dingen moesten bij hun naam genoemd.

Wat nu uitkwam, toen De la Saussayes zoon op de vergadering van Moderne theologen verscheen, Gunning met Knappert te Amsterdam in forma Bedienaren des Woords ging vormen, Buytendijk een lauwerkrans om de slapen van Hofstede de Groot wond, en Moquette met Koch den trouwen Van Son en de zijnen ging afzetten, was, toen niemand zulks nog voor mogelijk zou gehouden hebben, voorzien.

Daarom mochten we niet zwijgen.

Op Sions muren gaat het om trouw.

Maar thans is dan, God zij lof, ook aan die pijnlijke kunstbewerking een eind gekomen.

Het masker viel thans, en ieder ziet nu, wat de Irenischen eigenlijk in het schild voerden.

De Heraut kan thans stille zijn.

De zaak wierd thans openbaar.

En nu de Irenischen zich niet meer aan ons opdringen, maar eer ons van zich afstooten, en voor aller oog *naast* de Groningers en Modernen en *tegenover* ons plaats namen, nu vervalt hiermeê ook alle oorzaak tot verdere bitterheid.

Ieder strijdt van nu aan onder eigen banier.

Zij verdedigen *hun* standpunt, en wij zullen het *onze* handhaven, maar we zitten elkander niet langer op de hielen

Gelijk er op staatkundig gebied eerst lange jaren tegen het Conservatisme moest gestreden worden, om niet in de *fusie* onder te gaan; maar na het uiteengaan schier geen bitter woord meer gewisseld is; zoo zal het ook hier zijn.

Uiteengegaan, verliest men den prikkel m te toorn.

Dat men het niet eens is, behoeft niet meer *gezegd*.

Van dit oogenblik af blijft dan ook slechts ééne gedachte ten opzichte der Irenischen ons bezielen, en die is, om ook hun de verlossing toe te bidden, die ze ons door hun harde daad bereid hebben.

Hun toe te bidden, dat er verzoening voor hen zij over de zonde die ze tegen de broederen en in hen tegen hun lieven Heiland begingen.

En hun toe te bidden niet minder, dat ze in de worsteling die ze nu voortaan alleen met de Modernen en Groningers zullen moeten voeren, blijk mogen geven van zulk een beginselvastheid en dapperheid, dat ze over beiden triomfeeren.

Laat door hun halve kracht nog schove bij schove voor hooger levensdoel gewonnen worden, ge zult het zien, dan wordt uit deze schoven van lieverlee vanzelf een nieuwe oogst voor de Gereformeerde schure voorbereid.

De hoogere standen herwinnen ze toch niet meer.

En de lagere standen worden vanzelf weer Calvinistisch.

En zoo wenschen we hun bij den ingang van dit jaar geen tegenspoed, maar eer een gelukken op hun arbeid toe.

Slechts één ding zij wel tusschen ons afgesproken: *Op onze hulpe rekenen kunnen ze niet meer.*

Noch in de Classis.

Noch in den Kerkeraad.

Noch in de Kiescolleges.

Irenischen en Gereformeerden gaan thans elk hun eigen pad.

En de *Heraut*, die hiermeê van den principieelen strijd overtreedt op practisch terrein, zal zich daarom voortaan noemen: De Heraut *der Gereformeerde Kerken in Nederland.*

Nog nimmer hielden we onze lezers bezig met het op en neer gaan van ons abonnentencijfer. Nu men echter in meer dan een kring en blad het voorstelt, alsof *de Heraut* door het terugtrekken der Irenischen schade had geleden, mag deze onjuiste voorstelling niet onweersproken blijven.

Zij het ons daarom geoorloofd mede te deelen, dat de *Heraut* van 5 Januari 1886 tot 5 Januari 1887 een getal van **702** abonnenten verloor; doch dat hier tegenover stond in hetzelfde tijdvak een aanwinst van abonnenten tot een getal van **1673**. Zoodat we in dit ééne jaar schier duizend abonnenten vooruitgingen.

Uit *Rotterdam* kwam gisteren goede tijding. Ook zijn Kerkeraad wierp moedig en in stille hope op de hulpe des Heeren het juk der Synodale Hierarchie af.

Dit verblijdt ons hartelijk.

Dit zal aan de beweging voor het Congres nieuwe veerkracht leenen.

Men zal, na dezen kloeken stap vooral, voelen, dat er achter de losmaking van Voorthuyzen een beginsel stak, en dat dit kostelijk beginsel voortwerkt, om Kerk na Kerk te verlossen.

Zij ook aan onze broederen in Rotterdam volharding na zulk een doortastendheid toegebeden.

Het *Gereformeerd Kerkelijk Congres* beoogt niet meer een debat over de vraag, of het juk der Synodale Hierarchie moet afgeworpen.

Die vraag ligt thans achter ons. En al wat desaangaande nog behandeld staat te worden, is, dat men in eenige resolutien, door referaten gesteund, de gronden uiteen zal zetten, waaruit allengs onze nu vaststaande overtuiging gerijpt is.

Neen doel van dit Congres is niet meer om te *debatteeren*, maar om te *handelen*.

Zoo echter dat niet beoogd wordt een actie die in ééne maand moet afloopen, maar integendeel eene handeling, die op zijn allerminst drie, ja, tien jaren behoeven zal, om ook maar eenigermate door te gaan tot aan den buitensten omtrek.

We zenden aan onze Hervormde kerken geen afscheid, om ons nu voortaan alleen met onze eigen zaken bezig te houden; maar blijven zelven *in* de Hervormde kerken, met al den drang en den brandenden ijver eener jaloersche liefde, doen wat we kunnen, om de Hierarchie geheel van ons kerkelijk erf te verwijderen.

Bij menschen schijnt dit onmogelijk, maar door het geloof zijn alle dingen mogelijk bij God.

We blijven volharden, en zullen niet aflaten, wat aan ons ligt, eer de vrijheid aan alle oorden daagt.

Dit kan niet anders.

Wie, zelf uit de gevangenis geleid, doet als de schenker aan Farao's hof en te te midden van zijn weelde Jozef vergeet, heeft geen hart.

Zoo mogen dan ook wij niet doen.

Wij weten, dat er nog duizenden en duizenden broeders in die holen en ketenen benepen en gebonden zitten, en op gevaar van nieuwe moeite af, zullen we ook hen verlossen.

Daarom zullen we bij dagen en bij nachten het vrijheidslied voor de traliën van hun kerker gaan zingen, tot de toon er van door die traliën tot hun hol, en in dat hol tot hun oor en hart mocht doordringen.

We zullen rammelen aan de poorte van hun kerker, dat de cipier rust bij dag noch bij nacht hebbe, en misschien ten leste, als de onrechtvaardige rentmeester, hen ontsla.

En ook, we hopen met Gods hulpe te toonen, dat men vrij *kan* zijn, en vrij gemaakt *niet* behoeft om te komen.

Te toonen, dat des Heeren het goud en zilver is, en dat wie op Hem vertrouwt geens dings gebrek heeft.

Te toonen, dat men in onze 19de eeuw zeer goed en geestelijk leven kan van hetzelfde geestelijk brood, dat eens onze vaderen voedde, zonder dat de schimmel der repristinatie uitslaat.

Ja, we hopen met Gods hulpe, *deze* wrake op onze tegenstanders te nemen, dat ze ziende onzen stillen wandel, eens zelven zullen moeten erkennen, dat ze, met ons uit te werpen, niet ons, maar hun eigen genootschap hebben geschaad.

Hieruit volgt dat de actie van het Congres een tweeledige zal moeten wezen.

Vooreerst een actie, om hen die nog nederzitten bij de vleeschpotten van Egypte wakker te roepen, door een *agitatie*, waar hooger plichtsbesef uit spreekt.

En ten andere eene actie, om reeds nu vrij te maken, wat vrij in Christus zijn wil en er de offers voor overheeft, en dit vrijgemaakte tegelijk in zulk een kader te ordenen, dat het de aloude, heel het land omvattende kerk onzer vaderen blijve.

Op dit oogenblik moet onze slag niet verder reiken dan onze arm lang is, en moet dus alleen worden aangedrongen op een onverwijlde afwerping van het juk door die Kerkeraden, waarin de voorstanders van Jezus' Koningschap in zijn kerk hiertoe de macht hebben. En voorts tot een doleerend optreden in zulk soort kerken, waarin de gisting tegen de Synodale Hierarchie óf reeds geheel is uitgegist, ôf niet meer bij menschenleven komen kan.

Dit dubbele doel is nu reeds te bereiken, en daarbij blijve men voorshands, maar om voorts onverwijld de agitatie door te zetten, en jaar aan jaar aan de Synodale Hierarchie nieuwe afbreuk te doen.

De buit, die nu op dit oogenblik te oogsten viel, ware veel te klein, om daarmeê reeds huiswaarts te keeren. Veel verder reikt ons begeeren. En de voeling met al onze kerken worde niet losgelaten, eer het „buiten hope" officieel blijkt.

Geen beperkte, maar een zeer ruime en milde opvatting van onze taak zitte dus bij dit Congres voor.

Het ga niet op het bouwen van een modern getimmerte, zooals onze moderne huizen *licht en dicht* staan opgetrokken; maar het zij een bouwen waartoe we jaren gebruiken.

Geen wonderboom van Ninive, maar een groeien als de ceder en de palmboom en de eik. Gestadig en langzaam, maar al doorgaande. Zoo alleen wordt het een hout van vaste natuur.

Maar juist daarom is een talrijke opkomst uit alle oorden des lands dan ook zeer noodig.

Men moet uit *alle* streken saâm zijn, om saâm afdoende te kunnen handelen.

In den Haag negentien Synodale heeren die zich vermeten voor heel de kerk te handelen; maar in Amsterdam een schare van honderden broederen, die werkelijk, zoo als ze daar opkomen, heel het land zijn.

Geen drijven dus, om een ieder nu reeds terstond het pistool op de borst te zetten, en te zeggen: nu of nooit. Maar ook geen eindeloos talmen der besluiteloosheid, en, aan het „van uitstel komt alstel" indachtig, een kloek doortasten in de mogendheid des Heeren onzes Gods.

Alleen dringe bij alles de liefde. Er zij geen wraakgeroep. Er heersche geen uitstooting. Geen vervreemding hebbe den boventoon. Maar er zij een zoekend erbarmen ook met onze nog aarzelende broederen, en een roepen of ze komen en besluiten mochten.

Alleen waar deze liefde woont, woont de Heere in het midden.

En als dan het stille volk van overal zich opmaakt, om nu eindelijk de wondere liefde van den Heere voor zijn Sion te zien werken, dan zal de mensch er niets, het drijven van den Geest des Heeren Heeren *alles* zijn.

En de vrucht zal wezen, tot Immanuëls lof.

Door den Kerkeraad der Ned. Geref. Gemeente te Amsterdam is onderstaande *Oproepingsbrief* verzonden, waarbij de leden der Gereformeerde kerken in Nederland worden verzocht op 11 Jan. e. k. naar de hoofdstad te willen komen, om te overleggen wat ons in dezen nood der kerk te doen staat.

Zeker is het jaargetijde hoogst ongunstig voor zulk een saâmkomst. Maar toch uitstel was onmogelijk. En bovendien, als het om de kerke Gods gaat, wie zal zich dan door de koude en de korte dagen laten afschrikken?

Er moet thans gehandeld worden.

Het stuk luidt aldus:

Aan
Opzieners en Leden van de Nederduitsche Gereformeerde Kerken.

Geliefde Broeders en Zusters in onzen Heere Jezus Christus!

De Kerkeraad der Nederduitsche Gereformeerde Kerk te Amsterdam (thans doleerende) heeft het zijne roeping geacht, een Kerkelijk Congres tegen den 11den Januari e.k. naar Amsterdam saâm te roepen.

Wat hem hiertoe noopt, bleef u geen geheim.

Ook de Kerk van Amsterdam deelde het lot van elke Kerke Christi, dat ze bestemd is om op aarde aan menigerlei gevaar van *verbastering* en aan menigerlei gevaar van *verdrukking* bloot te staan.

Reeds bij haar opkomen in de veertiende eeuw zag ook onze Kerk zich in droeve banden van Kerkelijke Hierarchie bekneld, die de vrije ontwikkeling van haar leven belemmerden, en nauwelijks had ze in 1578 »dit misbruyck met al den aankleve van dien uit Godes Kerke afgeschaft," of reeds in de eerste jaren der daarop volgende eeuw zag zij zich opnieuw bedreigd door de Arminiaansche doling en de strikken van het Remonstrantsche Kerkregiment. Toch gelukte het haar om die gevaren te boven te komen, en nam ze sinds dien tijd en tot het einde der vorige eeuw veelszins in bloei toe.

Doch, helaas, toen verdorde haar geestelijk leven; de kracht en de volheid des Heiligen Geestes wierd steeds minder in haar gezien; zoo verzwakte haar weerstandsvermogen; haar kerkelijke veerkracht verslapte; de prikkel van geestelijke zuiverheid wierd afgestompt; en in dien ontredderden toestand was ze een maar al te lichte prooi voor de tweede Hierarchie, die, nu in Synodalen vorm, in 1816 opkwam, en ook haar, in weerwil van haar protest, de koorde om den hals sloeg.

En ook nu, evenals de vorige maal, groeide deze Hierarchische giftplant slechts langzaam op, zoodat het lange dagen zelfs scheen, als bood ze ons een weg van vaster regel en meerdere orde.

Maar toen deze booze plant van lieverleê tot machtiger ontwikkeling geraakte, toen drong haar gif, helaas, allengs in heel ons kerkelijk leven door, en er is thans niet ééne inrichting, niet ééne enkele vertakking van het kerkelijk leven te dezer stede, er is niet één huis of hart, dat tot onze Kerk hoort, of het heeft, ongemerkt, door de noodlottige en heillooze werking van deze Synodale Hierarchie onberekenbare schade geleden.

Dit duurde tot de Heere onze God allengs veler oogen voor dit zoo bedenkelijke kwaad opende, en hierdoor een weerstand in het leven riep, die eerst geestelijk in den gebede, en toen bij de machthebbenden door protest en klacht betoond, eindelijk al meer het besef deed opwaken, hoe het gehoorzamen aan deze Hierarchie uitliep *op een willens en wetens verloochenen van onzen Koning en onzen Heer.*

Zoodra de Kerkeraad dit begon te zien, sloeg hij tastend, en dies vaak mistastend, elk pad en elken weg in, om, op wat wijs dan ook, aan dezen zondigen en onhoudbaren toestand een einde te maken, en den ban, die op onze Kerk lag, weg te nemen, door zich weêr te onderwerpen aan den regel van Gods heilig Woord.

Maar juist hierdoor is dan ook, gelijk te voorzien was, een Conflict ontstaan.

Jongelieden, van wie een ieder hier in Amsterdam wist dat ze Modern waren, wilde men ons dwingen tot het H. Avondmaal des Heeren toe te laten; en toen we op wat gebrekkige en zwakke wijze dan ook, verklaarden dit niet te mogen doen; en wij om onze Kerk voor verwoesting te bewaren, oordeelden dat de Kerkvoogdij, zoo de Kerkeraad ter oorzake van zijn opkomen voor Gods Woord, bemoeilijkt wierd, deswege dien Kerkeraad niet mocht verlaten noch verloochenen; is de gebetenheid der Synodale Hierarchie met zulk een weergalooze feilheid tegen ons losgebarsten, dat ze, gelijk nu van achteren blijkt, van meet af onze ambtelijke ter dood veroordeeling voorhad.

Dien storm ziende aankomen, heeft de Kerkeraad van Amsterdam toen voet voor voet het Bestuurs- en Beheersterrein aan de Synodale Hierarchie betwist, en zich tot geen doorhakken van den knoop gerechtigd geacht, zoolang niet op elk punt en ten einde toe gebleken was, hoe de Synodale Hierarchie in geheel hare Organisatie, welbewust en principieel, tot de uitdringing en afsnijding van de Gereformeerde belijders uit de Gereformeerde Kerken had besloten.

Thans echter *mocht* de Kerkeraad niet langer aarzelen. Het kwaad lag nu in zijn wortel blootgewoeld. De Synodale Hierarchie was thans in haar zondig streven tegen de eer van Jezus' Koningschap voor ieders oog openbaar geworden. En daarom heeft de Kerkeraad toen terstond de hand gelegd aan de reformatie der Kerk en het juk der Synodale Hierarchie afgeworpen.

Hiermeê echter is niet genoeg gedaan.

Met de Synodale Hierarchie had toch niet enkel de Kerk te Amsterdam, maar hebben alle Kerken des lands saâm te rekenen. Door een gemeenschappelijke zonde hebben we *saam* den toorn des Heeren ingeroepen. Door een geesteloosheid die aller was, hebben we *saam* nu zeventig jaar den prikkel nooit sterk genoeg gevoeld, waarmede deze Synodale Hierarchie het Koningschap van Jezus te na kwam. De aanval dien de Kerk van Amsterdam dit jaar doorstond, was niet op haar alleen, maar *op heel de Gereformeerde Gezindheid* gemunt. In het vonnis tegen haar geveld, zijn *alle* onze Kerken getroffen. En ook, nu onze Kerk in de hoofdstad het hoofd weer opheurt, mag ze niet als Kerk op zich zelve staan, maar moet ze de van God gewilde en verordinceerde levenseenheid en belijdenisgemeenschap met al wat van het Lichaam des Heeren in dezen lande openbaar wierd, onverwijld werken doen.

Het is niet genoeg dat de Kerk van Amsterdam, op het goede voetspoor van de Kerken van Voorthuizen c. a. zelve het Synodale juk afwierp. *Al onze Kerken moeten tot deze zelfde daad komen.* Wie kan, reeds nu. Wie nog niet kan, dat zij er voor rijpe. Maar in gehoorzaamheid aan 's Heeren Woord en in den drang der liefde mochten wij niet rusten, eer de poging algemeen ware gemaakt, om al onze Kerken, waarmede we saam één geheel vormen, tot gelijke verlossing uit te brengen, en inmiddels orde en goede regelmaat te bewaren in den chaos die ontstaan kon.

De Kerkeraad van Amsterdam bedoelt daarom overleg met de broederen uit heel het land, om te onderzoeken, op wat wijze de eere van Koning Jezus weêr alom hersteld kan worden, en door wat middelen het waarachtige Kerkverband weêr naar eisch van Gods Woord in ons midden zal kunnen bloeien.

Voor een synodaal Convent was het nog de ure niet. Zoo wij hopen, zal ons zulk een kerkelijk Convent door deze samenkomsten worden voorbereid. Maar thans zou dit de beweging binnen te enge perken hebben besloten.

En juist dit mag niet.

De beweging moet algemeen worden en met aller toestand rekenen.

Een tweede scheiding ware thans zeer gemakkelijk geweest; maar juist dat wilden we niet.

We laten onze Kerken niet los, maar willen worstelen tot in ons bloed, om niet te rusten, eer al onze Kerken uit de Hierarchische strikken verlost zijn.

Het „Eere zij God!" hebben de hemelsche heirscharen ons nog pas op het Kerstfeest toegezongen, en tot die Eere voor onzen God moet het ook in onze Kerken weêr komen.

Het moet en mag niet zijn, een opkomen voor de Amsterdamsche broederen. Het kan en behoort niet te zijn een opkomen voor eigen rust en vrijmaking in uwe steden en dorpen. Neen, de grondtoon van het lied Hammaalôth, waaronder we optrekken, moet wezen, *dat de Gereformeerde Kerken van Nederland aan Jezus als haar Heer en Koning moeten teruggegeven!*

En om dien toon over heel ons land van de Lauwerzee tot aan de Schelde te doen weêrklinken, daartoe en daartoe alleen roepen we u op.

Ons program, dat in de bladen publiek is

gemaakt, zegt u duidelijk, wat in de bijzonderheden van dit Congres u belangstelling kan inboezemen. Vergunt ons daarheen dan te verwijzen.

Maar geve de Gereformeerde Gezindheid dan ook alom in den lande, op onze roepstem een helderen weêrklank.

Komt naar de hoofdstads uws lands, mannen broeders! Als *broeders* saâm in één belijden vereend, en als *mannen* door God vaardig gemaakt tot belijden en tot handelen.

Heiligt u voor onze samenkomst door veel smeeking en veel verootmoediging voor het aangezicht des Heeren.

Komt niet in hoogheid des harten, om wrake over de Synodale Hierarchie uit te roepen, maar in nederigen gemoede, wetende hoe licht we weer alles konden verderven.

En zij het dan van den Koning aller koningen afgebeden, dat Hij door zijn genade den glans zijner zalige heerschappij weêr over ons doe opgaan, en dat het Hem believe ook dit Congres genadiglijk voor de eere zijns Naams te gebruiken.

De Kerkeraad van Amsterdam,
B. VAN SCHELVEN, *Praeses.*
D. J. KARSSEN, *Scriba.*

Amsterdam, 3 Jan. 1887.

Voor de „Genoodigden" is hieraan onderstaand schrijven toegevoegd:

Waarde Broeder!

Onder toezending van bijgaanden Oproepingsbrief, komen we ook U vragen, of Gij als Genoodigde het Congres wilt komen bijwonen.

Gij hebt dan bij een der Boekhandelaren, die in onze advertentie zijn aangegeven, een Toegangsbiljet van *roode* kleur te koopen tegen den prijs van *f* 1, ten einde de kosten van het Congres te helpen dekken.

De Boekhandelaar zal daartoe deze *Uitnoodiging* behooren te zien.

Tot het noodigen van enkelen uit iedere plaats moesten we wel overgaan, opdat niet eenige honderden broeders uit Amsterdam alle beschikbare ruimte zouden innemen, maar heel het land vertegenwoordigd kon zijn.

Om deze reden hebben dan ook alleen de *Genoodigden*, zonder verlof van het Bureau, toegang tot de Sectiën, zullen er voor hen plaatsen gereserveerd zijn, en hebben zij stem en recht van advies.

Wees daarom zoo goed per ommegaande aan den heer Jb. van Oversteeg, Keizersgracht 162, te melden, of wij Uwe komst mogen te gemoet zien.

Alsmede of Gij verlangt dat wij voor logies voor U zullen zorgen. En zoo ja, of Ge dit gratis verlangt, of tegen betaling.

Alle verdere inlichtingen vindt Gij in het boekje dat aan het Toegangsbiljet vast zit.

Het Comité,
P. VAN SON.
H. W. VAN LOON.
A. KUYPER.
F. L. RUTGERS.
S. J. SEEFAT.
W. H. VAN SCHAICK.

Amsterdam, 4 Januari 1887.

Voor de „Genoodigden" zijn dus een apart soort Toegangskaarten van *roode* kleur, insgelijks ad *f* 1, verkrijgbaar gesteld. Niemand, zelfs niet de leden van het Bureau, komen er gratis, daar zulk een Congres ongelooflijk veel kost en al zijn onkosten uit de gelden der toegangskaarten bestrijden moet.

Genoodigd zijn niet diegenen aan wie men met deze noodiging zeker blijk van eere of dank of vertrouwen of waardeering wilde geven, zoodat de niet-genoodigden eenigszins achter zouden staan.

Neen, »genoodigd" zijn alleen diegenen, die op eenige wijze aan de voorbereiding voor het Congres hebben deelgenomen, en zich bereid hadden verklaard, om in de plaats hunner woning er zich eenige moeite voor te geven.

Eigenlijk dus alleen de correspondenten. Maar overmits men den naam correspondenten alleen van een vaste Vereeniging kan gebruiken, heeft men voor het Congres deze broederen slechts Genoodigden genoemd.

Uit verreweg de meeste plaatsen is dan ook slechts één broeder genoodigd en slechts uit grootere plaatsen twee of drie.

Het gezamenlijk aantal Genoodigden bedraagt niet meer dan 600.

Meer kon niet, omdat al de Sectie-lokalen weinig meer plaats opleveren, en toch nog ook enkele *niet*-genoodigden in de Sectiën zullen moeten worden toegelaten.

Mochten er echter dorpen zijn, waaruit nog niemand genoodigd is, dan haaste men zich om terstond eene uitnoodiging aan te vragen bij den heer Jab. Oversteeg, Keizersgracht 162, Amsterdam. Zie de advertentie.

De kennisgeving door den Kerkeraad van Amsterdam aan den Koning opgezonden luidt aldus:

Met twee Bijlagen.

Aan Zijne Majesteit den Koning!

Geven met den hoogsten eerbied te kennen Opzieners en Armverzorgers der Gemeente onzes Heeren Jesu Christi te Amsterdam, dat zij tot op den 4 Januari jongstleden ongehinderd als Kerkeraad het bestuur over de gereformeerde gezindheid te dezer stede hebben uitgeoefend;

dat zij hierin echter op dien dag zijn gestoord geworden door een geheel willekeurige ingrijping van het Classicaal Bestuur van Amsterdam, ter oorzake van hun plichtmatig pogen om de Kerk van Amsterdam het onderscheidend kenmerk van hare stichting, hetwelk gelegen is in hare Gereformeerde Belijdenis, niet te doen verliezen;

dat zich hieruit een langgerekte Kerkelijke procedure heeft ontwikkeld, die geëindigd is met eene beslissing van de Algemeene Synode van het Hervormd Kerkgenootschap, waarbij op allen, die 14 December 1885 geacht wierden voor zekere wijzigingen in het Beheersreglement te hebben gestemd, Kerkelijke proscriptie wordt toegepast;

dat dientengevolge moest overwogen worden, of de Kerkeraad zich op die wijze duurzaam mocht laten storen in de taak, die hem door zijn Koning, Jezus Christus, is opgedragen; welke overweging op de gronden in Bijlage I uiteengezet, hem geleid heeft tot de overtuiging, dat deze proscriptie aan de getroffenen geen recht geeft, om hun ambt te verlaten;

dat hij zich in dien stand der zaken gewend heeft tot *Gemachtigden der Gemeente*, als die, lang vóór deze stoorms plaats greep, door de stemgerechtigden tot hare vertegenwoordigers bij den Kerkeraad, opzettelijk en uitsluitend voor de bezetting der ambten, gekozen waren; dat nu ook van deze Gemachtigden der Gemeente de groote meerderheid (t. w. ruim 200 van de omstreeks 270 feitelijk fungeerenden) verklaard heeft de Opzieners en Armverzorgers, op wie de proscriptie door de Algemeene Synode is toegepast, nog steeds en bij voortduring als Opzieners en Armverzorgers der Gemeente te erkennen en te begeeren;

en dat de Kerkeraad derhalve op de geestelijke gronden in Bijlage I uiteengezet, en zich steunende op deze uitspraak der Gemachtigden van de Gemeente, besloten heeft in de vervulling van zijn taak voort te varen;

dat hij dit echter niet kan blijven doen onder de laatstelijk gegolden hebbende Kerkenorde, en dat hij uit dien hoofde nogmaals gebruik heeft gemaakt van zijn onbetwistbare bevoegdheid, om van Statuut te veranderen;

dat toch de Gereformeerde gezindheid te dezer stede reeds in 1578 op grond van de dusgenaamde Confessio Belgica en den Heidelbergschen Catechismus als eene zelfstandige, plaatselijke Kerk onder een eigen consistorie geconstitueerd was en als Nederduitsche Gereformeerde Kerk van Amsterdam aanvankelijk geleefd heeft, onder de Kerkenordening van de Nederduitsche Gereformeerde Kerken, gelijk die vastgesteld was op de Nationale Synode te 's-Gravenhage, gehouden in Juni 1586 en daarna eenigszins gewijzigd is door de Nationale Synode te Dordrecht in de jaren 1618/19 gehouden, welke wijzigingen ook door de Kerk te dezer stede aanvaard en uitgevoerd zijn;

dat deze Kerk, ook nadat de Gereformeerde religie had opgehouden Staatsreligie te zijn, onder die Kerkenordening is gebleven tot aan het jaar 1816, doch tengevolge van bemoeiingen der toenmalige regeering zij sinds dien tijd feitelijk is bestuurd geworden overeenkomstig het Algemeen Reglement voor het Bestuur der Hervormde Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden, gearresteerd bij K. B. van den 7den Januari 1816, No. 1, welk reglement sedert dien tijd menigvuldige, bij de Regeering bekende, wijzigingen heeft ondergaan;

dat tegen de invoering van deze nieuwe Kerkenorde reeds in 1816 door hem op de Classis van Amsterdam ten ernstigste is geprotesteerd, maar dat voortzetting van dit protest hem destijds onmogelijk is gemaakt door de rescriptie van den Commissaris-Generaal Repelaer van Driel, dd. 28 Maart 1816, waarbij een nogmaals samenkomen van de »voormalige" Classis van Amsterdam afgesneden wierd;

dat hij sinds, nog altoos hopende, dat zijne angstige voorgevoelens zouden beschaamd en het belijdend karakter der Kerk niet zou aangetast worden, zich een tijdlang in dezen toestand heeft geschikt;

maar dat hij thans ontwarende, hoe door langer onder deze Kerkenorde te blijven, de Gereformeerde Kerk haar Gereformeerd karakter ten eenemale verliezen en dus zich zelve als stichting vernietigen zou, onder instemming van de meerderheid der Gemachtigden, besloten heeft, om krachtens zijne oorspronkelijke, hem nimmer ontnomene bevoegdheid, zijn plaatselijk Kerkgenootschap opnieuw te regelen en daartoe voor wat zijne Kerk aangaat, aan de sinds 1816 feitelijk hier toegepaste Kerkenorde alle verbindende kracht te ontnemen, en alsnu voor zijne Kerk, die alzoo hiermede den naam van Nederduitsche Hervormde Gemeente aflegt en dien van Nederduitsche Gereformeerde Kerk weer aanneemt, opnieuw in te voeren de bepalingen, die in haar belijdenis geworteld en historisch uit haar eigen leven ontwikkeld waren, en tot 1816 hier golden; bepalingen die te vinden zijn in het Groot Placcaatboek Deel III fol. 464, en dat wel behoudens eenige, door den veranderden staatkundigen toestand vanzelf ontstane wijzigingen, welke wijzigingen hij ter voldoening aan Art. 1 van de wet van 10 September 1853 (*Stbl.* no. 102), de eer heeft in Bijlage II aan Uwe Majesteit over te leggen.

't Welk doende,

Uwer Majesteits getrouwe onderdanen.
Opzieners en Armverzorgers van de Nederduitsche Gereformeerde Kerk te Amsterdam:
(*w. g.*) P. VAN SON, *Praeses.*
» H. W. VAN LOON, *Scriba.*

Amsterdam, 18 December 1886.

Bijlage I was een gewaarmerkt exemplaar van »Afwetping"

Bijlage II was een gewaarmerkt exemplaar van de Dordsche Kerkenordening.

Men leest in *de Hervorming* over het jongste bedrijf der Gereformeerden in de hoofdstad o. m. dit:

Op de houding, die zij thans aannemen, valt overigens al zeer weinig aan te merken. In de laatste nummers van *de Heraut* zijn de kolommen niet meer zoo vol bitterheden, als het blad tot voor het eindvonnis over zijne tegenstanders uitgoot. De toon is waardig, ernstig, hoopvol, en getuigt van het besef, dat voor de partij de tijden, die thans komen, van het hoogste gewicht zijn.

Den 11den Jan. en volgende dagen is een congres der gereformeerden uit heel het land aangekondigd. Het is te verwachten, dat daar maatregelen zullen genomen worden, om de uitgetreden »kerken" en de »doleerende", die zeker ook op andere plaatsen zullen optreden, met de Amsterdamsche in kerkelijk verband te brengen.

Het wachtwoord is gegeven, dat niemand het voorbeeld van den heer Elout volge, door zijn lidmaatschap op te zeggen. De bedoeling is dus eene kerk binnen de grenzen van het bestaande kerkgenootschap te vormen.

Of dit met een ander doel geschiedt, dan om de rechten op de kerkgoederen te kunnen doen gelden, is ons niet duidelijk. Of echter de besturen der Ned. Hervormde gemeenten dit zullen dulden, en de gereformeerden, aldus optredende, als leden der kerk zullen blijven erkennen, is, althans wat Amsterdam betreft, reeds geen vraag meer. De Algemeene Kerkeraad toch heeft reeds bericht, dat aansluiting bij de Ned. Gereformeerde Kerk zal aangemerkt worden als een feitelijk breken met het lidmaatschap. 't Zal intusschen niet gemakkelijk zijn het oog op al de overtreders der kerkelijke reglementen te houden.

De gereformeerden zullen dus óf gedwongen óf vrijwillig van de stemmingen zich onthouden, die ter aanvulling van het kiescollege moeten plaats hebben en, met het oog op de tien vacante predikantsplaatsen, van bijzonder gewicht zijn.

Welken invloed zal dit hebben op den uitslag dier stemmingen?

Hierop tweeërlei:

Vooreerst zouden we *de Hervorming* willen verzoeken ons niet langer het verdriet aan te doen, om ons bedoelen te miskennen, waar dit zoo helder en duidelijk mogelijk is uitgesproken.

Althans wij zien geen kans duidelijker dan we dit deden, te zeggen, waarom we geen *Separatie* beoogen, doch *Reformatie* bedoelen; niet om het goed, maar *om de leven de have* —; om onze kerk die de onze is en blijft, en waar geen duizend Synodale bullen ons van scheiden kunnen.

En ten andere stemmen we aan *de Hervorming* volkomen toe, dat reeds de vervulling der tien vacaturen door het Synodaal Afdeelingsbestuur tot aanmerkelijke ongelegenheden zal leiden.

De Gereformeerden stemmen natuurlijk niet meer meê.

Noch *in* het Kiescollege, noch *voor* het Kiescollege, en dat wel om de bondige reden, dat zij met het Synodale Afdeelingsbestuur, dat zich Kerkeraad noemt, nu niets meer uitstaande hebben.

Zij volgen *hun Kerkeraad*, en leven nu gelukkig onder de Kerkenorde van 1619.

Hoe ter wereld zouden ze dan nu nog meêstemmen voor een geheel vreemd, in hun kerk ingedragen radertwerk, en daarmeê dit Synodale Afdeelingsbestuur zedelijk sterken?

Bij de Synodale stembus zullen dus de Modernen en de Irenischen den strijd alleen hebben, zonderling bijgestaan door de Lutgeanen, en enkele vrienden van de heeren Krayenbelt c. s.

Nu zal natuurlijk geen Gereformeerd man van karakter er ook maar in de verte aan denken, om zich door een Synodaal Afdeelingsbestuur, dat hier de broederen afzette, te laten beroepen.

Zich te laten kronen door de hand, die nog druipt van kerkelijk broederbloed, gaat niet aan.

Het zullen dus tien Moderne of Irenische predikanten moeten zijn.

En dat is nu het ontzettende, dat de heeren Vos c. s., liever dan zich met hun Gereformeerde broederen te verstaan, feitelijk de oorzaak zullen worden, dat er weer Modernen beroepen worden.

Hiervoor zijn ze gewaarschuwd.

Maar de kalmte van ziel ontbrak hun, om door te denken waarop het uitliep.

Zij hadden maar één *cauchemar*, en dat waren „de Gereformeerde ouderlingen!"

Welnu, van die zijn ze thans af.

Terecht vestigt *de Hoop* van deze week de aandacht op het zoo droeve feit, dat sommige Bedienaren des Woords, die nog zoo kort geleden onbewimpeld voor hun overtuiging omtrent het zondig karakter der Synodale Hierarchie uitkwamen, thans zich afsloven in Synodalen dienst, en er zich toe leenen, om de broederen, met wie ze eertijds saâm verzelschapt waren, te vervolgen.

Meer bijzonder vestigt *de Hoop* de aandacht op de droeve houding van Ds. De Wilde van Schiedam.

Moet het iemand, die »Synodaal" gezind is, ten slotte toch zwaar vallen, onophoudelijk vergaderingen te moeten houden, om te onderzoeken, op welke wijze Gereformeerde Broeders schuldig verklaard kunnen worden aan de overtreding van een artikel der Synodale reglementen, en dag en nacht te plagen met Classicale missiven, hoe veel te zwaarder moet dit aan Ds. De Wilde zijn, die 15 Juni 1884, openlijk in druk, aan de Classicale Vergadering van Rotterdam verklaarde, »dat de Synodale Organisatie van 1816, noch in oorsprong, noch in aard, noch in strekking met Gods Woord en met het Gereformeerd Kerkrecht, in dat Woord geworteld, overeenstemt." »Dat al, wat voor hooger Recht en Waarheid klopt, zich moet opmaken, om die middelen te zoeken, waardoor de Gereformeerde Kerken weer in een toestand te brengen zijn, die aan haren aard en wezen past." Ja, dat »daar de toestand, als thans wordt doorleefd, in strijd is met het Woord, en met het Gereformeerd Kerkrecht in dat Woord geworteld, het de roeping is *der Gereformeerde Kerken, om zoo spoedig mogelijk tot zuivere Organisatie te komen.*

Sterker nog, Ds. De Wilde heeft in 1884 en 1885 nog meer verklaard:

Voor Ds. De Wilde, die, den 23sten October 1884, op een vergadering van afgevaardigden van Kerkeraden uit Kerken in het Classicaal ressort, te Rotterdam gehouden, mede van oordeel was, dat de Organisatie van 1816 »wederrechterlijk is ingevoerd, in strijd is met Gods Woord en de Belijdenisschriften en den Kerkvorm der Gereformeerde Kerken," en »*deze Organisatie niet verbeterd, maar terzijde gesteld moet worden*", en dit in eene missive, dd Mei 1885, aan de Kerkeraden in het ressort mededeelde met verzoek, op eene te houden vergadering van deputaten daarover hun oordeel uit te spreken. Voor Ds. De Wilde, die zulke verklaringen niet heeft afgelegd, dan na ieder woord daarvan, in tien of elf vergaderingen ten huize van Br. Ouderling Vrolijk gehouden, nauwkeurig te hebben gewikt en gewogen; die zich, zoo sterk als iemand, heeft uitgelaten over het onschriftuurlijke en onhoudbare der geheele Synodale Organisatie, moet het al een zeer zware taak zijn, om thans, als Scriba van het Classicaal Bestuur, zulke door en door Synodalistische missiven te schrijven aan den Rotterdamschen Kerkeraad. En, nadat hij openlijk verklaard heeft, dat de Synodale Organisatie, als in strijd met Gods Woord, terzijde gezet moet worden, den mannen, wien hij zulks verklaard heeft, te moeten toeroepen: Onderwerpt u aan die Organisatie ten allen tijde, in alles, niettegenstaande elk gewetensbezwaar, of gij zult, mede door mij, worden *beriept, geschorst,* AFGEZET.

Er ligt in dit alles iets onbeschrijfelijk beschamends voor ons kerkelijk leven.

Mannen als Ds. De Wilde zouden, er is geen de minste twijfel aan, in een vrijgemaakte kerk, onverwijld van harte zich bij de gereformeerde of gezuiverde waarheid waarheid voegen, en terstond inzien hoe ze voor hun Jezus niet zonder zelfverwijt op de knieën kunnen liggen en niet met een geruste conscientie de vrucht van Golgotha kunnen genieten, zoolang ze ook maar een enkelen Synodalen doorn blijven steken in de kroon van onzen Koning en Heer.

Maar nu is hun kerk *niet* vrij.

Nu wrikt een opkomen voor hun Heiland opeens hun gansche kerkelijke positie los. Nu duchten ze allerlei gevolgen. Nu hooren ze allerlei drogredenen. Nu zien ze allerlei karakterlooze voorbeelden.

En nu komt er een oogenblik dat ze *aarzelen.*

Van dat eerste aarzelen maakt de verleiding gebruik, om ze naar de overzij te dringen.

Even daar staande, leenen ze zich in een ondoordacht oogenblik tot een vergelijk, dat niet goed was.

En nu gaat het voort en verder.

Van stap tot stap, van schrede tot schrede.

En nu gaan ze dagelijks om met hun vroegere tegenstanders, en durven niet meer in het oog van hun vroegere broederen te zien.

En zoo vermoordt men zijn karakter.

En zoo komt men zedelijk om, tot men vlucht voor zijn eigen schaduw.

o, Het is zoo diep treurig, dat de Synodale Hierarchie bij al haar zonden, ook nog dit *karakterbederf* van vele onzer beste broederen op haar rekening heet.

Uit Ede bericht men ons, dat aan den Kerkeraad was ingezonden het navolgend schrijven:

Aan den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Ede.

Eerwaarde Heeren!

In uitvoerige adressen gedagteekend 24 Juni 1886, is door leden der Herv. Gemeente te Ede aan u als Kerkeraad verzocht, dat gij, als vertegenwoordigende de gemeente, aan de Synode zoudt berichten »dat de Kerkeraad niet langer met haar gemeenschap mag houden" en in de regeering der kerk terugkeert tot de Dordsche Kerkenorde, die zoo jaren hier gold en zonder goedkeuring der gemeente, vervangen is door reglementen die kerkverwoestend zijn.

In antwoord op die adressen is door den predikant 3 Augustus geantwoord: »Na gehouden Kerkeraadsvergadering op 2 Augustus jl., heeft de ondergeteekende de eer aan adressanten te berichten, dat de door u voorgestelde zaak niet kan worden ondernomen."

Dit antwoord heeft ons erg teleurgesteld en in niet een opzicht bevredigd, — was onze wensch niet overeenkomstig Gods Woord, zoo is het jammerlijke trouweloosheid van u, ons dat niet bij de stukken aan te toonen.

Wij mogen toch van u verwachten, herinnering van wat Gods Woord u gebiedt, wat gij bij de bevestiging in het ambt voor God en zijne gemeente beloofd hebt, om alle leeringen te verwerpen die met Gods Woord strijdig zijn.

Dan moet gij ook in de regeering der kerk terugkeeren tot de ordeningen der H. Schrift.

Gaarne erkennen wij bij nader inzien der toestanden, dat het beter ware niet met de bedoelde verklaring tot de Synode te komen, maar eenvoudig aan Z. M. den Koning, die in Gods hand het middel schonk om de kerken vrijelijk te regeeren en te beheeren, bericht te zenden. Vergeet niet, dat wanneer gij nu die die vrijheid ongebruikt laat, de poort kan toegesloten worden waardoor de kerken thans vrij kunnen uitgaan.

Wat wij u bidden mogen, vergeet in deze hoogst gewichtige zake niet, dat de Heere der gemeente zoowel de opzieners als de leden der gemeente voor zijn rechterstoel zal trekken en alle bedoelingen, besluiten en handelingen zal keuren, of zij tot opbouw of tot verderf zijner kerk zijn verricht.

Wij laten u voor den Heere zelf oordeelen, uit welk een gemoed en met welke bedoelingen voornoemd antwoord ons werd toegezonden.

U begrijpt, wij staan in deze beschouwing tegenover elkander, — dwalen wij buiten Gods Woord openlijk af, het is en blijft uwe roeping ons dat duidelijk en beslist, op Gods Woord gegrond, aan te toonen, opdat wij kunnen terugkeeren indien wij dwalen.

Redenen waarom wij u dringend verzoeken, den inhoud van de u gezonden stukken nogmaals ernstig te overwegen, en komt dan bij u een beter besluit, dan zal een ander antwoord ons aangenaam zijn, anders verwachten wij van u aanwijzing van stuk tot stuk, waarin wij dwalen.

De Heere straffe naar zijne wijsheid al het stout en wrevelig overtreden tegen zijn Woord en Wet, maar bedekke genadiglijk als de groote Hoogepriester, al onze struikelingen, onkunde en zwakheden, zonde en schuld, en leide door den Heiligen Geest een ieder in den weg zijner roeping, naar zijn Heilig Woord.

Met heilbede,

Uw Dienstw. Dienaren,
(*get.*) A. VAN DOMSELAAR,
H. KLOK.

Ede, 26 November 1886.

Hierop is door den Kerkeraad bericht:

WelEd. Heer!

Als antwoord op uw schrijven van den 26sten November j.l. heeft de kerkeraad U mede te deelen:

1. dat hij geen vonnis wensch te vellen noch ten goede noch ten kwade in de door U en anderen voorgestelde zaak;

2. dat hij het spoor, door sommigen ingeslagen en aangeprezen, daârom niet vermag te volgen, omdat hij het licht mist in den rechten weg, die behoort te worden ingeslagen tot 's Heeren eer en tot heil der gemeente;

3. dat hij echter geheel overtuigd is, dat de toestand, waarin de Ned. Herv. kerk verkeert, allerbetreurenswaardigst is en eene deugdelijke hervorming behoeft;

4. dat hij voorzichtig te zijn noodzakelijk acht, om niet te vervallen in de zonde, waarvan wij lezen Numeri 14:40—45;

5. maar dat de kerkeraad dan handelend hoopt op te treden, wanneer de Heere zelf in zijne voorzienigheid ons den weg daartoe zal gelieven aan te wijzen en te banen.

Wenschende, dat de Heere ons licht en gezicht moge geven in 2 Kron 7:14, teekenen wij ons

Uw Dienstw. Kerkeraad,
namens denzelven,
(*Get.*) W. R. KALSHOVEN, *Pr.*

Ede, 16 December 1886.

In antwoord waarop aan den Kerkeraad gezonden wierd deze missive:

Ede, 29 December 1886.

Aan den Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Ede.

Eerwaarde Heeren!

Uwe schriftelijke mededeeling van 16 Dec. j.l. als antwoord op ons schrijven van 26 Nov. l.l. heeft ons met smart vervuld, — immers het mist allen Schriftuurlijken grond, — vandaar dan ook de, in afwijzenden zin, vervatte vijf artikelen.

De armoede van uw antwoord willen we achtereenvolgens aantoonen.

1°. Vonnis is door ons niet gevraagd, de *eisch* is: terugkeer tot de Dordsche Kerkorde van 1619, die zoo jaren hier gold en zonder goedkeuring der gemeente vervangen is door reglementen die kerkverwoestend zijn.

2°. Gij zegt het licht te missen tot het inslaan van den rechten weg, — zonder de onmisbare voorlichting des Heiligen Geestes daagt dat licht niet.

3°. Gij zegt overtuigd te zijn dat de toestand der Ned. Herv. Kerk allerbetreurenswaardig is en deugdelijke hervorming behoeft, — om tot de zoo gewenschte hervorming te geraken, kwamen wij tot u, aandringende op het verlaten van den zondigen weg, mede door terugkeer tot de Kerkorde van 1619.

4°. Gij meent voorzichtig te moeten handelen om niet te vervallen in de zonde. Zie Numeri 14 vs. 40—45. Voorzichtigheid der slangen is eisch voor 's Heeren volk. — De zonde, in de door u genoemde Schriftwoorden vervat, bestaat in het *vermetel handelen tegen 's Heeren uitdrukkelijk bevel* door op de hoogte des bergs te klimmen. Zie Deut. 1 vs. 41 en 42 (treurige toestand).

5°. Gij zegt, dán handelend te zullen optreden, wanneer de Heere zelf den weg daartoe zal gelieven aan te wijzen en te banen.

De Heere wijst kennelijk den weg, en daârom komen we tot u, om als een éénig man terug te keeren tot de oude paden, die door ons zoo schromelijk zijn verlaten.

Handelend optreden ten dage des gevaars, is gehiedend voor het volk des Heeren.

Met den wensch, dat de Heere licht en gezicht mag geven in 2 Kron. 7 vs. 14, eindigt uw schrijven. De volgende verzen 19—22 kunnen onder de leiding des Heiligen Geestes licht ontsteken. Verhoede de Heere in genade, dat het zóó gevreesde oordeel niet over ons kome.

In het eerste hoofdstuk van Lukas wordt zoo duidelijk en klaar te zien gegeven, dat het *ongeloof* Zacharias stom hield en dat het *geloof* het hart vervulde en den mond opende van Elisabeth en Maria; daarin lag *toen* en ook *nu* het *verschil.*

Aan uwe biddende overweging zij mede aanbevolen de dierbare woorden vervat bij Efeze 6:11—17.

Ontvang de verzekering, Kerkeraad van Ede, dat wij in de mogendheid des Heeren met ernst zullen protesteeren tegen Synodale willekeur en overheersching.

De genade onzes Heeren Jezus Christus zij met uwen geest, broeders. Amen.

Galaten 6:18.

Uw dw. Dienaren
(*Was get.*) A. VAN DOMSELAAR, H. KLOK, J. KROESBERGEN, P. HEIJ, W. HEIJ, G. A. VAN HERWAARDEN, P. VAN REENEN, W. BUSSINK, A. L. VERHENDAAL, G. VAN PEURSEM,

Deze historie is leerrijk.

Bij de gemeente is hier het plichtsbesef, dat zijn moest bij de Opzieners.

De schapen worden herders, de herders schapen!

KUYPER.

Uit de Pers.

Zeer belangrijk is een schrijven in de *Prot. Noordbr.* over de *Dominocratie*, in antwoord op een stuk van Ds. F. W. Merens te Utrecht: Daarin lezen we:

Reeds sinds meer dan een halve eeuw is aan onze Academiën eene theologische opleiding gegeven, die geheel los was gemaakt van de Kerk. De Hoogleeraren waren, vroeger reeds feitelijk thans ook rechtens, geheel vrij alles te leeren wat zij goedvonden, onverschillig wat de Kerk, wat de gemeente daarover dacht. Student werd wie wilde; het genot der studiebeurzen hing niet meer af van de vraag, wat de genieter beleed. Alzoo kwamen en komen voortdurend mannen in de Kerk, waarvan de gemeente niets weet of weten kan. Het is waar, dat vroeger de proponenten althans eene formule, die voor de Modernen eigenlijk onzin was, moesten onderteekenen. Maar het is even waar, dat niemand zich daaraan hield; *dat over die trouwbreuk vrij wat minder beweging gemaakt is dan over de zogenaamde trouwbreuk of meineed onzer met het verband breekende leeraren en Kerkeraden;* dat, toen eindelijk de ontzettende waarheid toch wat al te duidelijk in het licht trad, *ten behoeve der Modernen* die formule is weggenomen, en dat de Synode thans weer eene andere formule voorschrijft, waarvan ieder alles kan maken, en die dus *niet* formuleert, *niet* bindt.

En welke toestand wordt hieruit nu voor de gemeente geboren?

Wat moet en wat kan nu de gemeente doen? Zij moet beroepen, en is aan de haar voorgestelde predikanten gebonden. Wat die predikanten gelooven is haar officieel onbekend; op den duur verbreidt zich aangaande een predikant een soort van publieke opinie, waarop de gemeente dan afgaat. Maar de predikant, eens beroepen, behoeft zich niet te houden aan wat men van hem verteld heeft. *Hij* is vrij, maar de gemeente *is gedwongen*, gedwongen hem te hooren, wat hij ook goedvinde te vertellen. Die predikant bewerkt naar *zijne* inzichten de gemeente, de volwassenen in de kerk, de kinderen ter catechisatie. Dit *kan* goed zijn; het *kan* evenzeer verkeerd zijn. De aanneming van lidmaten, vroeger nog eenige controle, hangt nu af van het inzicht des Kerkeraads omtrent hun *kennis*, maar niet van hun geloofsovertuiging. Wat dat beteekent, kan sinds de Amsterdamsche attesten-quaestie voor niemand een geheim zijn.

Is de gemeente niet zoo gelukkig van zulk een vrijelijk zich bewegenden predikant in haar midden te mogen zien, dan is zij gebonden aan de ringpredikanten, die natuurlijk precies even vrij zijn als de beroepen predikanten, en die, althans naar de reglementen, zelfs dan mogen prediken als de gemeente ze *niet* begeert.

Wel kan ze ook zelve de handen aan den ploeg slaan, maar dit baat haar niet.

De gemeente kan, dit is zoo, ook zelve trachten geloovige jongelieden op hare kosten te doen opleiden tot het predikambt. Dit doet zij, hoewel op onregelmatige wijze, o. a. door ondersteuning van de instellingen van Ds Van Dijk. Op die wijze had iets goeds tot stand kunnen zijn gebracht. Maar die aldus opgeleide jongelieden komen weer onder dezelfde Academische bewerking als alle andere predikanten. Wat die Hoogleeraren, waarvan de gemeente alweer officieel niets weet en die op hunne colleges volkomen vrij zijn te doceeren wat *hun* goeddunkt, aan de studenten meedeelen, en wat deze er van meenemen blijft volkomen onbekend — totdat de gemeente onherroepelijk aan dien haar onbekenden leeraar verbunden is! En als het bekend wordt is de gemeente volkomen onmachtig er iets tegen te doen.